

הגן האורבני

אדריכלות אדריכל ד"ר ערן קפטן, אקו אדריכלות // צילום אקו אדריכלים

קרובים לטבע

בהרצליה תוכנן גן ילדים במודל תכנון חדשני, המציע דרך חדשה לניצול הקרקע בגני הילדים, הכנסת הטבע לגנים ויצירת סביבת לימוד ייחודית ואיכותית – "גן פטיו"

פנוי של כדונם (1,000 מ"ר). בעוד שבעבר היו מקימים על שטח כזה אשכול גנים עם שתי כיתות גן, האשכול הנוכחי כולל ארבע כיתות, ללא פשרות על איכות גני הילדים, מרחבי הפעילות הפנימיים והחיצוניים. להיפך, אלו מספקים איכויות וחיבור לטבע שלא קיימים בגני ילדים סטנדרטיים. איכות גני הילדים חיונית לרווחת הילדים והתושבים, וכן נדרשת בכדי לשמור על האוכלוסייה במרכז הערים. לשם כך מבנה גני הילדים תוכנן בשלוש קומות כולל מעלית. בכל אחת משתי הקומות העליונות כיתת גן אחת, ומרפסת מוצלת בשטח של כ-220 מ"ר, בה מוגוון משחקים ופעילויות לילדים, כגון ארגז חול, נדנדות, ואדניות גדולות עם צמחיה. מהמרפסות ניתן להביט על העיר באמצעות משרביות צבעוניות מפח מחורר ורשת שעליה מתוכננת לגדול צמחיה מטפסת, ודרך זכוכית בטיחותית. גני הילדים בקומות העליונות מופרדות מאלו בקומות הקרקע על ידי חדר מדרגות, מעלית, וכניסה נפרדת מהרחוב. הפרדה זאת נועדה לאפשר בעתיד, כאשר האוכלוסייה בשכונה תתבגר ולא יהיה צורך עוד בכל גני

בהרצליה הוקם גן ילדים חדש ביוזמת ראש עיריית הרצליה, משה פדלון, שתוכנן על ידי משרד אקו אדריכלים. האדריכל ד"ר ערן קפטן, מומחה לבנייה ירוקה, התבקש לתת מענה לאחת הבעיות הבוערות בבנייה ירוקה - יצירת מרחבי לימוד איכותיים באזורים עירוניים, בהם יש צורך בבנייה רוויה (בצפיפות גבוהה). גן הילדים הוקם באזור מאוכלס בבנייה רוויה, בסמוך לבית כנסת, בשטח ציבורי

בנייה רוויה היא צו השעה, במיוחד במדינה קטנה ורבת תושבים כישׂראל. עיבוי הבנייה בערים, בין אם על ידי בנייה חדשה או במסגרת התחדשות עירונית, מאפשר שימור האזורים הפתוחים לטובת רווחת האדם, ייצור מזון מקומי ושימור הטבע. כל אלו חיוניים להשגת קיימות, משמע סביבה ראויה למחיה עבור הדורות הבאים.

מרחבי משחק איכותיים בלב העיר

החצר המשותפת מאפשרת לכל ילד נגישות לשטח חוץ גדול יותר. באופן זה, הקרקע העירונית מנוצלת טוב יותר לטובת בנייה רוויה, וללא פשרה על גודל החצר הזמינה לילד

ומזמינה (כלפי העיר).

במרחב הגן, תוכננו מערכות ריהוט בייצור מותאם אישית, בכל כיתה גן עם גוון משני שונה, לתחושת ייחודיות ושייכות. מערכות הריהוט מאפשרות חלוקה לאזורי משנה, ומגוון פעילויות לימודיות ומשחק. בין היתר תוכננו מספר פרטי ריהוט ייחודיים, כגון שרפרי קוביות למשחק חברתי וישיבה, וספות פופים מודולריות. כל אלו מאפשרים ארגון דינאמי של חלל הגן, עם אינספור אפשרויות.

גן ילדים חדשני זה, מבוסס על מודל "גן הפטיו" שפיתח אדריכל הפרויקט, ד"ר ערן קפטן בעל משרד אקו אדריכלים. לדבריו "גן הפטיו חיוני במיוחד כיום - כאשר ישנו צורך במענה תכנוני לניצול מיטבי של הקרקע באזורי בנייה רוויה, ולשילוב מרחבי טבע בסביבת הלימוד והמשחק, במיוחד מכיוון שילדים כיום מרבים לבלות בבית, בקניונים, ומול צגי טלוויזיה, מחשב, וטלפון".

באופן זה, עיריית הרצליה, החברה לפיתוח הרצליה, מנהלי הפרויקט, המתכננים והיועצים, הקבלן וכל השותפים לפרויקט זה אפשרו להכניס חדשנות במקום שכל כך נדרש להשקיע ולטפח עבור הדורות הבאים בהיבטי פדגוגיה, אקולוגיה, ואתגרי המאה.

פחות נחשפים, מעריכים פחות, ובכך פחות נרתמים לשמור על הטבע לטובת הקיימות והדורות הבאים. במהלך חצי היובל האחרון מוסדות חינוך נעשו סטרייליים יותר ומרוחקים מהטבע יותר, ומשרד החינוך, תומך כעת, בהחזרת עטרה ליושנה, והכנסת הטבע שוב למוסדות החינוך.

בגן ילדים זה, החצר המשותפת תוכננה, בצדו האחורי של הבניין, כך שתהיה מרוחקת מהרחוב. באופן זה, הילדים מוגנים מעוברי אורח, ללא צורך בכיסוי

הגדרות בבדי יוטה. כך שמצד אחד, הילדים אינם חווים את העיר דרך סורגים ויוטה, ומצד שני מושגת הגנה פיזית ותחושת ביטחון. בנוסף, בשל המרחק מכלי הרכב, בחצר האחורית איכות אוויר משופרת והיא שקטה יותר. במרווח שבין הבניין לרחוב, מוקמו גינות ירק, אליהם הילדים יוצאים לטפח את הגינות בליווי הגננת. חצר קדמית זאת מהווה חוות ידידותית

הילדים, שימוש בקומות העליונות עבור מוסד ציבורי אחר לטובת תושבי השכונה, כגון מרכז קהילתי, מועדון יום למבוגרים, וכד'. עבוד שבקומות הקרקע יישארו שתי כיתות גני הילדים. התוצאה שהתקבלה תאפשר לאורך השנים גמישות באופן בו ניתן להשתמש במבנה לשימושים מגוונים. בשיקולי התכנון נלקחו שיקולים פדגוגיים. כך למשל, בקומות הקרקע שתי כיתות גן, אשר מלבד חצרות פרטיות לכל כיתה, הן חולקות חצר משותפת גדולה (בשטח של כ-400 מ"ר), כאשר השימוש בה נעשה יחדיו או לסירוגין בתאום הגננות. החצר המשותפת מאפשרת לכל ילד נגישות לשטח חוץ גדול יותר (מאשר היה זמין אילו נערכה חלוקת השטח שווה בשווה לכל גן). באופן זה הקרקע העירונית מנוצלת טוב יותר לטובת בנייה רוויה, וללא פשרה על גודל החצר הזמינה לילד. בנוסף, שיתוף החצר, כפי שנעשה בגן זה, מאפשר לנצל את המשאבים (הקרקע, והתקציב). להקמת חצר משחקים טבעית מושקעת, עם מגוון מתקני משחק, מסלולי פעילות, וגינות. חצר מסוג זה משפרת את בריאות הילדים ע"י עידוד פעילות גופנית ומקנה מגוון הזדמנויות לפעילויות לימודיות, חקה משחק, ומפגשים בין הילדים. בנוסף, היא מאפשרת הכנסת הטבע (גינות, אדמה, עצים, נמלים, פרפרים וכד') לשטח גן הילדים. מחקרים מלמדים כי אלו אף מאפשרים הפחתת הפרעות קשב, ומתן מענה לביזופיליה (הצורך שיש לאדם בטבע). באופן זה החינוך הסביבתי הוא בלתי אמצעי, לא רק באמצעות תמונות על הלוח ובספרים, אלא ממש בחצר, כך שניתן לחוות אותו באמצעות כל החושים.

הכנסת הטבע לגן הילדים, חשובה במיוחד בימים אלו, כאשר הילדים מבלים שעות וימים בסביבה בנויה (דירות, וקניונים), וצמודים למסכים (טלוויזיה, מחשבים, וטלפונים), ולפיכך נחשפים הרבה פחות לטבע, מכפי שאנחנו ההורים נחשפנו בילדותנו. יש לציין שכאשר

